

Flinke opgaven, stevig bestuur

Kernopgaven Waalre

Overdrachtsdocument 2022 Gemeenteraad

Waalre, 15 maart 2022 • College van burgemeester en wethouders

Voorwoord

Waalre is een kleine en zelfstandige gemeente in de regio Zuidoost-Brabant die onderdeel uitmaakt van de Brainportregio Eindhoven. Onze gemeente is groen, fijn en goed om in te wonen, te werken en te verblijven. Dat willen we in de toekomst graag zo houden. De wereld is in ontwikkeling, waardoor gemeentes ook in beweging moeten blijven. Dat geldt ook voor Waalre. Er zijn verschillende vraagstukken waar de gemeente voor staat: bijvoorbeeld de bevolkingsgroei, de toenemende en veranderende vraag naar woonruimte en voorzieningen, de vergrijzende bevolking, automatisering en digitalisering van de dienstverlening, het evenwicht tussen mobiliteit, leefbaarheid en bereikbaarheid en de klimaatcrisis met de daarbij horende energietransitie. Momenteel is de politieke situatie in de wereld en met name in Europa instabiel. Er is een nog grotere vluchtelingenstroom dan voorheen. Opvang en bijkomende maatregelen brengen in de toekomst extra kosten met zich mee.

Deze onderwerpen raken iedereen in Waalre: jong en oud, nu en in de toekomst. De samenleving en onze leefomgeving zijn van ons allemaal en maken we samen. Daarom is het zo belangrijk dat we daar met elkaar aan blijven werken. Want de samenleving vraagt van de (lokale) overheid een duidelijke, standvastige koers, waarin iedereen mee kan doen in een mooie, groene leefomgeving. Om de koers vast te houden richting 2040 geven we sturing aan een aantal kernopgaven.

De toegevoegde waarde van een standvastige koers, financiële gezonde en goed uitgeruste organisatie en betrouwbare partner voor inwoners en in de regio is onze grootste opgave. Het is voor een kleine zelfstandige gemeente steeds moeilijker om de dienstverlening op peil te houden, de kwaliteit van de openbare ruimte en zorgvoorzieningen te handhaven met de beperkte middelen die we hebben. Die uitdaging zal ook een nieuwe raad de komende periode het hoofd moeten bieden. Wij wensen u daarbij veel succes!

Inhoudsopgave

Inleiding	4
<i>Kernopgave 1</i> Financiële situatie	5
<i>Kernopgave 2</i> Investeringen in de Openbare ruimte	6
<i>Kernopgave 3</i> Maatschappelijk vastgoed	6
<i>Kernopgave 4</i> Bestaanszekerheid en gezondheid voor inwoners	7
<i>Kernopgave 5</i> Implementatie Omgevingswet	9
<i>Kernopgave 6</i> Waalre in de regio	9
<i>Kernopgave 7</i> Samenspel tussen Gemeenteraad – College - Organisatie	12
Tot slot	14

Inleiding

Gemeente Waalre heeft de afgelopen tijd een rumoerige periode achter de rug. Een bestuurlijke crisis leidde na het ingrijpen van de Commissaris van de Koning van Noord-Brabant tot het aanstellen van zakencollege met een waarnemend burgemeester. Dat college heeft afgelopen anderhalf jaar op basis van een **Raadsbrede agenda** het dagelijks bestuur voor zijn rekening genomen. Het werken met een zakencollege heeft goed uitgepakt. Het heeft bijgedragen aan meer ruimte voor wisselende meerderheden in de raad in plaats van de scherpe tweedeling tussen coalitie-oppositie. Dit heeft de bestuurlijke besluitvorming en bestuurskracht versterkt. De tijd voor een nieuwe bestuursperiode is nu aangebroken. Dit document is opgesteld om de nieuwe raadsleden bondig op hoofdlijnen te informeren over de belangrijkste kernopgaven. In het inwerkprogramma worden onderwerpen verder toegelicht en kunnen raadsleden hun vragen kwijt.

De Kracht van Waalre

In 2016 heeft de gemeenteraad van Waalre de koers **“De Kracht van Waalre”** vastgesteld. Deze koers geldt als het belangrijkste uitgangspunt voor de gemeente Waalre en vormt de leidraad voor ons handelen. De tijd staat echter niet stil en veranderingen gaan snel. Ook in onze regio staan we voor een schaalprong die invloed heeft op de positie van Waalre. Een herijking van onze koers is nodig.

Één gemeentebestuur

De afgelopen jaren staat het functioneren van de lokale democratie onder grote druk. Gemeenten hebben de afgelopen jaren steeds meer taken toebedeeld gekregen vanuit het Rijk, terwijl er structureel te weinig financiële ruimte wordt gegeven om deze taken goed te kunnen (blijven) uitvoeren, zeker ook in het licht van huidige ontwikkelingen. Gemeentes staan daarom voor een groot dilemma: bezuinigen op bepaalde beleidsvelden, of verhogen van de belastingen voor inwoners? Deze tijd vraagt daarom om een betrouwbaar en eensgezind gemeentebestuur.

De 7 kernopgaven

Wij hebben voor u 7 kernopgaven op een rijtje gezet die in onze ogen de komende periode de meeste aandacht vragen. Op grond van onze ervaringen in de afgelopen perioden willen we onze bevindingen en kennis overdragen. Zodat u zelf uw koers en agenda kan bepalen.

Kernopgave 1: Financiële situatie

De financiële situatie van gemeenten staat onder grote druk en is voor veel gemeenten op korte termijn onhoudbaar. De gemeente Waalre is wat dit betreft geen uitzondering. De VNG heeft hierover - ook namens Waalre - stevig de alarmbel geluid in politiek Den Haag. Ook met de aantreding van een nieuw kabinet is de financiële situatie blijvend onzeker en de herijking van het gemeentefonds lijkt slechter uit te pakken dan gedacht. De financiële ruimte om de ambities van de komende periode te realiseren is structureel onvoldoende.

Wij verwijzen naar de **Kaderbrief 2022** en de **aanbiedingsbrief Begroting 2022** voor verdere verdieping en toelichting op de financiële situatie in Waalre. Ook in de kaderbrief voor de begroting 2023 komt naar voren dat er geen financiële ruimte is voor nieuw beleid. Integendeel: er is sprake van een dreigend structureel tekort dat een bestuurlijk antwoord van uw raad vraagt. Een lastige keuze: kosten besparen en/of lasten verhogen? “Niet kiezen of keuzes vooruitschuiven” doet afbreuk aan de ambities en de stabiliteit van het bestuur. In de vorige bestuursperiode heeft de raad de lastige keuzes nog te vaak vooruitgeschoven. U heeft in de komende periode opnieuw de uitdaging de meerjarenbegroting in evenwicht te brengen in relatie tot de investeringen en noodzakelijke onderhoudsvragen in de gemeente. Het verlangt van u dat u uw blik ook richt op de bestuursperioden die volgen na deze periode.

Voor een aantal van de onderstaande kernopgaven hebben we geen of slechts beperkte dekking. Aan u de taak een koers uit te zetten die evenwicht brengt in inkomsten, noodzakelijke investeringen, lasten voor de inwoners en prioritering in noodzakelijke investeringen. Een eerste inventarisatie daarvoor hebben we in bijlage I aan dit rapport toegevoegd. Belangrijk aandachtspunt is het investeren in betere advisering op de inkoop van diensten in de regionale samenwerkingen om de dienstverleners aan te trekken met een goede prijs/kwaliteitsverhouding in hun dienstverlening.

Kernopgave 2: Investerings in de Openbare ruimte

Het is goed wonen in Waalre in een groene, dorpse woonomgeving met de stedelijke voorzieningen dichtbij. Dat is ook de meerwaarde van Waalre en geeft ons bestaansrecht als zelfstandige gemeente. De gemeente Waalre staat bekend als een groene gemeente met een kwalitatief hoogwaardig woonmilieu. Dat betekent ook iets voor de kwaliteit van de openbare ruimte in Waalre. Ons doel is om in de **Brainportregio** de groenste woongemeente te blijven. Waalre blijft de aantrekkelijkste gemeente voor onze inwoners en voor (inter-)nationaal talent om zich te vestigen, dat is de uitgaging voor de komende jaren. Als stip op de horizon werken we toe naar het behouden en versterken van de groene uitstraling als essentieel en karakteristiek onderdeel van de gemeente Waalre. In samenspraak met bewoners komen we tot een integrale aanpak van de openbare ruimte en oplossingen in de dagelijkse leefomgeving van onze inwoners. De **groene uitstraling** is een essentieel en karakteristiek onderdeel van de gemeente Waalre. Dat willen we behouden en waar mogelijk versterken. We versterken daarmee de positie van Waalre als aantrekkelijke woon-, verblijf- en werkomgeving.

Om de kwaliteit van de openbare ruimte op peil te houden is het noodzakelijk de huidige budgetten voor infrastructuur, groen en riolering structureel te verhogen. We leveren jaarlijks in op de kwaliteit van de openbare ruimte. Daar liggen verschillende onderzoeken en rapporten aan ten grondslag. We stellen dit al een tijdje uit. Bovendien zijn er investeringen nodig in de oudere (woon-)wijken van onze gemeente. Wegen en bijkomende voorzieningen zijn na 40 tot 50 jaar op. Wijken uit die periode zijn toe aan herinrichting en rehabilitatie. Ze moeten op de schop en worden aangepast aan de eisen voor klimaatadaptatie en voorzieningen op gebied van nieuwe energieën (gasloos en elektrisch vervoer). Ook die leiden tot hogere structurele lasten in de begroting. Handhaving van de huidige te lage onderhoudsbudgetten leidt tot achterstallig onderhoud van de wegen. De provincie als toezichhouder accepteert dat niet.

In paragraaf C van de **begroting** vindt u de actuele cijfers voor het onderhoud van de openbare ruimte.

Kernopgave 3: Maatschappelijk vastgoed

Momenteel speelt de vraag op welke manier we de groei van het aantal leerlingen in het basisonderwijs de komende jaren kunnen accommoderen in de gemeente. Hiervoor wordt samen met de schoolbesturen een Integraal Huisvestingsplan opgesteld voor de hele gemeente. Mogelijke uitkomsten zijn nieuwbouw van twee scholen op een locatie in de Voldijn en het uitbreiden van de Wilderen, maar ook het verplaatsen van de Drijfveer naar een nieuwe schoollocatie in Waalre-dorp.

Nog dit jaar moeten hier financieel ingrijpende keuzes over worden gemaakt.

In 2020 zijn de normbedragen uit de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Waalre 2015 aangepast. Er is een verhoging doorgevoerd van 40% op advies van de VNG in verband met de gestegen bouwkosten en de nieuwe duurzaamheidseisen uit het bouwbesluit. Met de komst van de **BENG** pleit de VNG om nog een keer een verhoging door te voeren. Ook hebben we de opgave ons maatschappelijk vastgoed (waaronder de gemeenschapshuizen) te verduurzamen en energieneutraal te maken. En van een andere orde is de verduurzaming van de woningvoorraad. Dat vraagt investeringen van de gemeente om zo samen met particuliere eigenaren en de woningcorporaties invulling te geven aan die ambities.

Kernopgave 4: Bestaanszekerheid en gezondheid voor inwoners

We stimuleren iedereen in de samenleving mee te doen naar vermogen. Bestaanszekerheid en een gezonde leefstijl zijn daarom belangrijke instrumenten om onze burgers die mogelijkheid te geven. De inzet is erop gericht ons doel "het verder versterken van de preventieve aanpak in het sociaal domein door optimaal samen te werken met inwoners en maatschappelijke partners" te bereiken. We doen dit vanuit de principes positieve gezondheid (het vermogen om regie te voeren op je leven, inclusief het omgaan met tegenslagen), inclusiviteit, lokale kracht en talentontwikkeling (iedereen is ergens goed in). We organiseren met onze maatschappelijke partners allerlei initiatieven en bieden ondersteuning om dat mogelijk te maken. We adviseren u de focus de komende bestuursperiode te leggen op drie lijnen van aanpak:

- Nieuwe ideeën ontwikkelen en samenhang brengen in het verbinden van lokale initiatieven op gebied van vroegsignalering en ondersteuning voor alle inwoners (met kleine beurs)
- Verborgene armoede in beeld brengen en de sociale cohesie voor groepen verbeteren (o.a. tegengaan van vereenzaming)
- Talentontwikkeling te stimuleren o.a. door uitvoering te geven aan de onlangs vastgestelde **Kunst- en Cultuurnota**

Bestaand beleid sluit hierbij aan, zoals het **lokaal gezondheidsbeleid**, **het beleidsplan jeugd**, **het Waalres Sport- en Bewegakkoord**, **dementievriendelijke gemeente**, lokale coalitie **één tegen eenzaamheid**, **het netwerk Waalre Schuldenvrij**, de inzet van wijk-GGDers en buurtbemiddeling, de cultuurnota en het **Lokaal Preventieakkoord Gezond Waalre**, op 22 september 2021 ondertekend door 25 partners.

We houden vast aan de leidende principes vanuit **de visie Persoonlijk & Dichtbij**: preventie en normaliseren, gebruik maken van eigen kracht en kleinschaligheid. Met onze samenwerkingspartners proberen we de toegang tot de zorg laagdrempelig te houden. In onze aanpak zetten we in op het samen doen met inwoners en maatschappelijke partners. Daarmee zijn we effectief bezig voor hen.

Regionale samenwerking

Het sociaal domein is geen vast aandachtsgebied in de belangrijke samenwerkingen in Metropoolregio Eindhoven (MRE) en Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE). Samenwerken doen we volop in het sociaal domein in allerlei verbanden met gemeenten uit de gehele regio in wisselende samenstellingen. We leveren onze bijdrage in de regionale samenwerkingsverbanden 21 voor de jeugd, 10 voor de jeugd, passend onderwijs PO en VO, de inkoopregio Wmo (Kempen, BOV, Dommelvallei), beschermd wonen en maatschappelijke opvang en de Veiligheidsregio. Voor ons als kleine gemeente vergt het veel inzet en is een zeer grote klus om te klaren.

Door de introductie van het thema Brede Welvaart in de MRE zijn er verbanden te leggen met onderdelen van het sociaal domein in alle 21 gemeenten die deel uitmaken van de MRE. Wij willen graag de discussie met de 21 gemeenten voeren in hoeverre we met Brede Welvaart als kapstok het samenwerkingslandschap kunnen vereenvoudigen en we een effectievere inzet van onze capaciteit kunnen organiseren.

Kostenbeheersing

De Jeugdwet, Wmo en Participatiewet zijn 'open einde regelingen': we hebben de wettelijke plicht te zorgen voor ondersteuning en hulp voor mensen die dit nodig hebben. We sturen op de uitgaven door goede contractafspraken met aanbieders te maken via de inkoopregio's en te investeren in contractmanagement. Onze invloed zit verder hoofdzakelijk op ons preventief beleid (drie lijnen van aanpak) en de organisatie van de toegang tot zorg via het CMD en het PlusTeam.

Voor de oplopende kosten die komen met de vergrijzing van onze samenleving is er nog geen structurele afspraak met het Rijk. Daarom hebben we gekozen om te sturen op een positieve gezondheid voor iedereen en het meedoen naar vermogen in de samenleving. Met deze aanpak willen we de komende jaren de uitgaven op dit gebied stabiliseren en ervoor zorgen dat de kosten minder of niet verder oplopen. Het blijft op onze schaal een uitdaging om betrouwbaar te begroten, omdat enkele cliënten met een verblijfsindicatie direct een groot verschil kunnen maken op de totale uitgaven. Goed monitoren is daarbij belangrijk! Met de monitor sociaal domein signaleren we vroegtijdig waar er afwijkingen ontstaan en welke maatregelen we kunnen nemen.

Kernopgave 5: Implementatie Omgevingswet

De **nieuwe Omgevingswet** integreert zo'n 26 wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving (bouwen, milieu, waterbeheer, ruimtelijke ordening, monumentenzorg en natuur). De inwerkingtreding van deze nieuwe Omgevingswet is opnieuw uitgesteld naar 1 januari 2023. Wanneer de wet in werking treedt willen we daar klaar voor zijn: zowel rondom de organisatie, het beleid, de regels, de processen als de taken en verantwoordelijkheden. We werken voorlopig met een krediet voor de incidentele kosten, maar zijn ook bezig om de structurele gevolgen in beeld te brengen. En door de hele organisatie leidt dat tot aanpassingen en investeringen. Voor de komende jaren voorzien we extra structurele kosten voor advisering bij plannen, extra advisering van de ODZOB op gebied van o.a. bodemtaken en de omgevingsstafel en op het gebied van ICT. Zie ook bijlage I waarnaar we verwijzen onder kernopgave I.

De Omgevingswet biedt meer ruimte voor ruimtelijke initiatieven van inwoners, bedrijven en instellingen. Voor iedereen wordt het ook inzichtelijker en voorspelbaarder of een ruimtelijk initiatief kans van slagen heeft, doordat de besluitvorming wordt versneld en verbeterd. Tegelijkertijd blijven rechtszekerheid en rechtsgelijkheid voor onze inwoners gewaarborgd. Het gebruiksgemak bij het aanvragen van een omgevingsvergunning neemt toe door het **Digitaal Stelsel Omgevingswet** (DSO).

De Omgevingsvisie op basis van de nieuwe wet hebben we vastgesteld in december 2021. Eind 2021 zijn we gestart met het maken van een omgevingsplan voor het hele grondgebied. We doen dat in fasen en gebiedsgewijs. U krijgt daar meer informatie over in het inwerkprogramma en in de werksessies die we daarvoor organiseren.

Kernopgave 6: Waalre in de regio

In de toekomstvisie De Kracht van Waalre heeft het gemeentebestuur van Waalre uitgesproken zich via twee sporen verder te ontwikkelen: via het spoor van burgerparticipatie en via het spoor van regionale samenwerking. Hierover is het volgende opgenomen: "Wij werken intensief en effectief samen in de regio op thema's die de lokale gemeenschap overschrijden. We zijn een betrokken en betrouwbare partner voor medeoverheden en andere regionale partners. Wij leveren overtuigende meerwaarde voor de regio door een kwalitatief hoogstaande woonomgeving te bieden die aantrekkelijk is voor hooggekwalificeerd (inter-)nationaal talent in onder meer de hightech sector. Daardoor blijft onze regio concurrerend ten opzichte van andere regio's die dergelijk talent willen

aantrekken”. We werken daarom samen met veel verschillende partijen. In paragraaf F van **de begroting** kunt u een overzicht en korte doelstelling van de verschillende samenwerkingen en verbonden partners vinden.

Schaalsprong

Er wordt een schaa sprong voorzien in onze Brainportregio, waarbij in totaal 65.000 nieuwe woningen, 72.000 fte aan arbeidsplaatsen en bijbehorende voorzieningen en infrastructuur moeten landen binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE). Ook spelen opgaven als klimaatadaptatie, gezondheid en de Regionale Energie Strategie (RES) een grote rol in de verdeling van de schaarse ruimte binnen het stedelijk gebied en de metropoolregio. Momenteel wordt gewerkt aan een doorvertaling van het **MIRT traject** uit 2020, waarbij in een Verstedelijkingsakkoord (in voorbereiding) afspraken worden gemaakt tussen gemeenten, provincie en rijksoverheid.

We hebben op basis van de evaluaties in de samenwerkingsverbanden Metropoolregio Eindhoven en het Stedelijk Gebied Eindhoven een verbeterde samenwerking opgezet. Het Stedelijk Gebied Eindhoven heeft een **Samenwerkingsagenda** voor de periode 2018-2025 met vier thema's: Ruimte, Economie, Wonen en Voorzieningen & Evenementen. De negen gemeenten werken daarin met minimale middelen samen aan verbetering van het vestigingsklimaat van de Brainportregio.

In de Metropoolregio Eindhoven werken we samen op basis van een **Samenwerkingsakkoord** met vier hoofdlijnen (Transitie Landelijk Gebied, Energietransitie, Economie en Mobiliteit) dat loopt tot 2022. Het succes van deze samenwerkingsverbanden wordt bepaald door het gezamenlijk aanbrengen van focus, het samen ervaren van urgentie, geven en nemen en tenslotte het behalen van resultaten. In 2022 worden in beide samenwerkingen de afspraken/agenda's vernieuwd en in het najaar 2022 voorgelegd aan de gemeenteraden voor vaststelling. In beide samenwerkingen zijn er overdrachtsdocumenten opgesteld. Voor het Stedelijk gebied is deze vanaf medio mei beschikbaar. De Metropoolregio Eindhoven heeft het **Ambitiedocument** vastgesteld op 23 februari 2022.

Positie Waalre nu tot 2040

Zelfstandig zijn en blijven is uitgangspunt voor ons handelen. Wat betekent dat in de dynamiek van onze regio? Waalre wordt gewaardeerd voor haar hoogwaardige, groene leefomgeving. Onze prachtige leefomgeving draagt bij aan het gevoel van gezondheid en welbevinden. De groene omgeving in Waalre is een belangrijke pijler van de identiteit van Waalre. Die willen

we behouden en versterken. Daarnaast hebben we kwalitatief hoogwaardige woonmilieus. In Waalre kunnen mensen dorps wonen met allure, op steenworp afstand van de stad. Het gaat daarbij niet alleen om een kwalitatief goede woning, maar ook om de leefomgeving: om de kwaliteit van voorzieningen, sociale samenhang, bereikbaarheid en het hoogwaardige groen.

In de **Omgevingsvisie** hebben we ruimte geboden voor een aantal ontwikkelingen dat in Waalre kan landen als gevolg van de schaa sprong. We hebben geen mogelijkheden voor energiewinning door wind, maar we voor uitbreiding van de **HTC Eindhoven** aan de zuidkant van de A2 op Waalres grondgebied in combinatie met mogelijkheden voor werklandschappen en een verkeersHUB (plek waar verschillende modaliteiten van vervoer worden aangeboden, zodat er keuze is om van een andere vervoersvorm gebruik te maken). Verder voorzien wij in onze gemeenten in een gedeelte van de extra vraag naar woningen vanuit de regio. Daarnaast hebben we ruimte voor nieuwe stedelijke werkmilieus met de transformatie van bestaande bedrijventerreinenlocaties. Ook biedt Waalre voor de stedeling een groene woonkamer met tal van recreatieve routes en voorzieningen voor kort verblijf.

Toekomst Waalre

Met de mogelijkheden die we nu in de Omgevingsvisie hebben opgenomen is wat ons betreft de grens bereikt om mee te gaan in de schaa sprong en het groene excellente woonmilieu van Waalre te behouden. De andere gemeenten in het Stedelijk Gebied voorzien in de overblijvende vraag met flinke ontwikkelingen in met name de centra van Eindhoven, Helmond, Best en Geldrop en op de as Eindhoven centrum – ASML. Maar nu al worden de eerste signalen ontvangen vanuit het bedrijfsleven dat dit slechts de eerste stap is en we een verdere groei vanaf 2030 kunnen verwachten. Hoe gaan we dat inpassen in onze regio, waar landen de extra terreinen voor bedrijvigheid, wonen, toelevering, mobiliteit, etc.? Deze opgave kunnen we in onze regionale samenwerkingen (9 en 21 gemeenten) niet meer alleen oplossen. We zullen daarbij andere overheden, partners in eigen land en misschien ook daarbuiten nodig hebben. Maar belangrijk is dat Waalre zijn standpunt bepaalt en positie kiest door een brede (lokale) discussie met regio en inwoners/bedrijven en maatschappelijke partners te voeren. Ook het krachtenveld in de regio is van belang bij de keuze voor de toekomst waarin we onze kwaliteiten willen behouden. En daarnaast zijn er andere factoren die van invloed zijn op de positie van Waalre en de keuze om al dan niet mee te gaan in de schaa sprong. Ons kader zoals neergelegd in de **“Kracht van Waalre” uit 2016** is toe aan herziening in deze nieuwe werkelijkheid.

Kernopgave 7: Samenspel tussen Gemeenteraad – College - Organisatie - Buitenwereld

Uit de **burgerpeiling begin 2021** blijkt dat er op dat moment weinig vertrouwen is in ons bestuur (slechts 15% van de deelnemende inwoners spreekt haar vertrouwen uit in het huidige bestuur van de gemeente). Dat heeft te maken met de bestuurscrisis in 2020 en ook met het samenspel tussen raad en college en raadsleden onderling. Er gebeuren goede dingen, maar we moeten blijven werken aan vertrouwen in ons bestuur. De laatste jaren hebben we om onze bestuurskracht op peil te houden en te versterken ons ontwikkeld als gemeente in twee richtingen. De eerste is via het spoor van meer en betere **burgerparticipatie**, waarbij we burgerinitiatieven stimuleren en faciliteren. Het tweede spoor is via de regionale samenwerking.

Van de traditionele hiërarchische verhouding tussen overheid en inwoners ontwikkelen wij naar een dynamische samenwerkingsrelatie. We hebben hiervoor de ideale schaal. Wij zijn een partner in een breed netwerk en gaan uit van de denk- en doe kracht van onze lokale gemeenschap. Inwoners en maatschappelijk middenveld weten zelf wat moet gebeuren en hoe dat moet gebeuren. Wij ondersteunen waar nodig en stimuleren initiatieven. Hierbij hebben we dus een faciliterende rol. Waar nodig nemen wij het initiatief. Uiteraard doen we dit zoveel mogelijk in samenspraak met onze inwoners. We ondernemen creatieve samenwerkingen binnen en buiten de gemeentegrenzen. Dit leidt tot innovatieve vormen van bestuur, dienstverlening, burger- en overheidsparticipatie en projecten. We delen onze ervaringen in de regio. We zijn hiermee een zelfbewuste lokale en regionale partner: een moderne netwerk gemeente.

Samenwerking gemeenteraad en college

De gemeenteraad stelt kaders en controleert, het college kan binnen die kaders zelfstandig zaken uitvoeren. In nasleep van de bestuurlijke crisis is het daarom van groot belang dat zowel het college van B&W als de gemeenteraad voorop stelt dat het samen verantwoordelijk is voor het bestuur van de gemeente Waalre. Dat vertaalt zich in een heldere en consistente koers voor de samenleving en Waalre en dat doen we samen, voor de inwoners. Het versterken en in stand houden van een gezonde wisselwerking tussen het college van B&W en de gemeenteraad is hierbij essentieel, waarbij enerzijds vanuit het college van B&W goed en professioneel beleid wordt gemaakt en uitgevoerd, en anderzijds de gemeenteraad kaders stelt, het college van B&W controleert en het handelen van de gemeente van democratische legitimatie voorziet. In de huidige complexe en versnipperde samenleving verwachten onze inwoners dat ook van ons als lokaal bestuur dichtbij de samenleving. De laatste tijd hebben we daarin al goede stappen gezet en resultaten bereikt, dat moeten we blijven vasthouden.

Daarom is van belang dat de raad in afstemming met het college de komende periode zich uitspreekt over:

- Rolverdeling raad – college;
- Wat vertrouwen geven aan het college en de organisatie betekent en hoe dit zichtbaar is in de houding en gedrag van de raadsleden en andersom;
- Aangeven welke mate van informatievoorziening uit het college u nodig heeft om in een sfeer van openheid en vertrouwen met elkaar te kunnen werken;
- Scherpe keuzes van de raad over de eigen betrokkenheid bij de uitvoering van de regionale bestuurlijke samenwerking;
- Versterking van de ondersteuning van de raad en eigen ontwikkeling van het raadlidmaatschap.

We stellen u daarom voor om te investeren in elkaar en regelmatig beeldvormend met elkaar en met ondersteuning vanuit de organisatie het gesprek aan te gaan over de belangrijke onderwerpen. Het investeren in verdere professionalisering van de organisatie en het bestuur is gewenst om zelfstandig de taken aan te kunnen of in de samenwerkingen te beleggen.

Organisatie

Waalre kent een kleine en slagvaardige organisatie. De ambtelijke capaciteit is echter te beperkt om alle ambities te kunnen realiseren. Bovendien kan er op die manier te weinig aandacht worden besteed aan organisatieontwikkeling. Daarnaast zijn de uitdagingen op de arbeidsmarkt groot. Het invullen van vacatures wordt moeilijker, de kosten stijgen en het werk stelt meer eisen. Dat maakt dat het steeds moeilijker wordt voor kleine gemeenten om een kwalitatief goede en professionele organisatie neer te zetten om zo bestuurlijk ambities te verwezenlijken. Dit vraagt om noodzakelijke investeringen in de eigen organisatie. De veelheid van specialistische taken die worden neergelegd bij gemeenten in combinatie met de schaarse middelen maakt samenwerking essentieel om zelfstandig te blijven. Waarbij samenwerking betekent dat een gedeelte van de eigen autonomie wordt ingeleverd.

Tot slot

Wij hebben een beeld geschetst van de opgaven die in onze ogen de komende periode om richting en keuzes vragen. U bent nu aan zet in het vormen van een nieuw bestuur met een heldere koers en passend akkoord.

Wij wensen u veel wijsheid en succes in de bestuursperiode 2022 – 2026!

*Jan Boelhouwer,
Jan van Burgsteden,
Maarten Pieters,
Liesbeth Sjouw en
Rosanne Franken*